

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ (V).....	5
SUNUŞ (IV).....	6
SUNUŞ (III).....	7
SUNUŞ (II).....	8
SUNUŞ	9
İÇİNDEKİLER.....	11

BAŞLANGIÇ KANUNLAR VE DİĞER MEVZUAT

I- HUKUKİ YAPI	19
II- HUKUK DEVLETİ.....	21
A- Genel Olarak.....	21
B- Özellikleri	22

BİRİNCİ KISIM KAYNAKLAR

BİRİNCİ BÖLÜM HUKUKUN KAYNAKLARI

I- YAZILI OLMAYAN HUKUK KAYNAKLARI	25
1- Örf ve adet kuralları	25
2- Teamül kuralları	26
II- YAZILI OLAN HUKUK KAYNAKLARI	27
A- İç Hukuk Kaynakları	27
1- Şekli hukuk kaynakları	28
a) Resmî şekli kaynaklar	28
aa) Resmî Gazete.....	28
bb) Kanunlar (Kavanin) Dergisi	29
cc) Düstur.....	29
çç) TBMM TutanOk Dergisi.....	30
dd) Yüksek mahkemelerin kararları ve yayınları.....	30
b) Özel şekli kaynaklar	30
B- YABANCI HUKUK KAYNAKLARI	31

İKİNCİ BÖLÜM
MADDİ HUKUK KAYNAKLARI

I- ANAYASA	32
II- MİLLETLERARASI ANDLAŞMALAR	32
ADİL YARGILANMA HAKKININ UNSUR VE KOŞULLARI	34
A- KANUNİ MÜSTAKİL VE TARAFSIZ BİR MAHKEME	34
B- DAVALARIN MAKUL SÜRE İÇİNDE BİTİRİLMESİ	35
1- Sürenin başlangıcı ve sonu	36
2- Makul süre değerlendirilmesinde ölçütler	36
C- DAVALARIN ALENİ SURETTE GÖRÜLMESİ	36
Ç- DAVALARIN HAKKANİYETE UYGUN OLARAK YÜRÜTÜLMESİ	36
III- KANUNLAR	41
1- Cumhuriyet dönemi kanunları	41
2- İmparatorluk dönemi kanunları	42
IV- KANUNLARLA AYNI DÜZEYDEKİ HUKUKÎ TASARRUFLAR	44
1- Osmanlı İmparatorluğu Meşrutiyet Dönemi'ndeki yürütmenin düzenleyici işlemleri	44
a) 1'nci meşrutiyet dönemi nizamnameleri	44
b) Kanunu Muvakkatlar	45
2- Meclis yorumları	45
3- Mahkemelerce yapılan yorum, kural koyma ve yüksek mahkeme içtihatları	45
a) Özel hukuk bakımından	45
b) Ceza Hukuku bakımından	46
c) Mali Hukuk bakımından	47
V- CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ	47
A- OLAĞAN DÖNEMLERDE ÇIKARILAN CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ	47
a) Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenecek haller	47
b) Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenmeyecek haller	48
B- OLAĞANÜSTÜ HAL YÖNETİMİ DÖNEMLERİNDE ÇIKARILAN CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ	49
VI- YÖNETMELİKLER	50
1- Yönetmeliğin koşulları	51
2- Yönetmelikle düzenlenemeyecek konular	51
VII- GENELGELER (TAMİMLER)	52
VIII- YÖNERGELER (TALİMATLAR)	52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM TÜRLERİ-İÇERİĞİ-SİSTEMİ

I-	KANUN TÜRLERİ	53
A-	ŞEKLİ ANLAMDA KANUN	53
B-	MADDİ ANLAMDA KANUN	53
C-	GENEL KANUN	53
D-	ÖZEL KANUN	54
E-	SÜRELİ KANUN	54
F-	SÜRESİZ KANUN	54
II-	KANUN METİNLERİNİN ESAS İTİBARIYLA İÇERİĞİ	54
A-	HUKUKİ AYRIM	54
B-	KANUN METİNLERİ DÜZENLENMEDEN ÖNCE KAMUNUN BİLGİLENDİRİLMESİ VE GÖRÜŞLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	55
C-	KANUN METİNLERİ DÜZENLENMEDEN ÖNCE TEMEL TERCİHLERİN VE İLKELERİN BELİRLENMESİ	56
Ç-	KANUN METİNLERİNİN DÜZENLENMESİ	57
D-	BAĞLANTILARIN ARAŞTIRILMASI.....	58
1-	Normlar arası sıralama	58
2-	Üst normlara uygunluk.....	58
3-	Düzenleme sınırları	58
E-	KANUN METİNLERİNİN DİLİ.....	59
F-	KANUN METİNLERİNİN YAZILMASI.....	59
G-	KANUN METİNLERİNİN GEREKÇELENDİRİLMESİ.....	60
III-	KANUN METİNLERİNİN ŞEKİL İTİBARIYLA İÇERİĞİ	60
A-	GENEL(SOYUT) DÜZENLEME	60
B-	KAZUİSTİK DÜZENLEME	60
C-	ÖRNEKLEYİCİ DÜZENLEME	61
IV-	KANUNUN DIŞ VE İÇ SİSTEMİ	61
A-	DIŞ SİSTEMİ	61
B-	İÇ SİSTEMİ	61
	KANUNUN YAPISAL SİSTEMİ	61
1-	Kitap	61
2-	Kısım.....	62
3-	Bölüm	62
4-	Madde	62
5-	Fıkra.....	62
6-	Bent.....	62
7-	Cümle	63

KONULARIN DÜZENLENMESİ	63
1- Genel hükümler.....	63
2- Özel hükümler	63
YOLLAMALAR	63
1- Kanun içi yollamalar	63
2- Başka kanunlara yapılan yollamalar	63
3- Yollama türleri	63
C- YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN VEYA DEĞİŞTİRİLEN KANUNLAR	64
1- Yürürlükten açık olarak kaldırma.....	64
2- Yürürlükten kapalı olarak kaldırma	65
3- Yürürlükten kaldırılan kanunların, maddelerin, fıkra ve bentlerin şekli hukuka etkisi	66
Ç- EK MADDELER VE GEÇİCİ MADDELER.....	66

İKİNCİ KISIM KURAL KOYMA YETKİSİ

BİRİNCİ BÖLÜM

YAZILI HUKUK KURALLARI KOYMA YETKİSİ

I- GENEL OLARAK KANUNLAR	69
II- YAZILI HUKUK KURALLARI KOYMAYA YETKİLİ ORGANLAR	70
A- ANAYASA KOYUCU	70
B- KANUN KOYUCU.....	71
1- Genellik ilkesi.....	72
2- Geleceği düzenleme ilkesi	72
3- Süreklilik ilkesi	72
4- Kamu yararı ilkesi	73
C- YÜRÜTMENİN DÜZENLEYİCİ KURAL KOYMA YETKİSİ.....	75

İKİNCİ BÖLÜM

I- KANUN TEKLİFLERİNİN ÖN HAZIRLIK ÇALIŞMALARINI VE TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA VERİLMESİ	77
II- TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNDEKİ ÇALIŞMALAR VE KANUNLAŞTIRMA	78
A- TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ KOMİSYONLARINDA KANUN TEKLİFLERİNİN GÖRÜŞÜLMESİ	78
HUKUKİ NİTELİĞİ	79
B- TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GENEL KURULUNDA KANUN TEKLİFLERİNİN GÖRÜŞÜLMESİ	83

C-	KANUN TEKLİFLERİNİN GÖRÜŞÜLMESİ SIRASINDA VERİLEN DEĞİŞİKLİK ÖNERGELERİ	84
Ç-	KANUN TEKLİFLERİNİN OYLAMASI	85
D-	KANUN TEKLİFLERİNİN KANUNLAŞMASI	89
III-	KANUNLARIN YAYIMLANMASI, YÜRÜRLÜĞE GİRMESİ VE YÜRÜTÜLMESİ	89
A-	KANUNLARIN YAYIMLANMASI	89
B-	KANUNLARIN YÜRÜRLÜĞE GİRMESİ	90
C-	KANUNLARIN YÜRÜTÜLMESİ	91
IV-	UYGULAMALARIN TAKİP EDİLMESİ	91
V-	CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNDE KANUN YAPIM TEKNİĞİ	92

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BAŞKA ÜLKELERDE KANUN YAPIM TEKNİĞİ

I-	AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ ANAYASASINDAKİ KANUN YAPIMI İLGİLİ DÜZENLEMELER	95
II-	FEDERAL ALMANYA CUMHURİYETİ ANAYASASINDAKİ İLGİLİ DÜZENLEMELER.....	96
III-	FRANSA'DA KANUN YAPIM ÇALIŞMALARI.....	98

ÜÇÜNCÜ KISIM

HUKUKİ VEYA CEZAI UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜM TEKNİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

I-	HUKUKÇULARIN NİTELİKLERİ.....	101

İKİNCİ BÖLÜM

II-	HUKUKİ VEYA CEZAI UYUŞMAZLIKLARI ÇÖZMEK İÇİN TAKİP EDİLECEK ÖNCELİKLİ YAKLAŞIM SIRALAMASI.....	103
A-	UYUŞMAZLIK KONUSU OLAYI BELİRLEMEK	103
B-	UYUŞMAZLIK KONUSU OLAYLA İLGİLİ BİLGİ VE BELGELERİ TOPLAMAK.....	106
1-	Ceza hukuku anlamında bilgi ve belgelerin toplanması	107
2-	Özel hukuk anlamında bilgi ve belgelerin toplanması.....	108
C-	UYUŞMAZLIK KONUSU OLAYIN DEĞERLENDİRİLMESİ	108
1-	İddia makamı yönünden.....	110
2-	Savunma yönünden.....	113
3-	Yargılama makamı yönünden.....	115
a)	Özel hukuk yönünden yargılama tekniği	116
aa)	Dava şartları	116

bb) İlk itirazlar.....	117
b) Ceza hukuku yönünden yargılama tekniği.....	119
aa) Dava koşulları.....	119
aaa) Şikayet (yakınma).....	120
bbb) İstem.....	120
ccc) Dava süresi.....	120
ddd) İzin.....	120
eee) Ön ödemenin yapılmamış olması.....	121
bb) Yargılama koşulları.....	121
aaa) Saniğin hazır olması.....	121
bbb) Saniğin asker olması.....	121
ccc) Bekletici olayın halledilmesi.....	122
ddd) Yasama dokunulmazlığının bulunması.....	122
eee) Akıl hastalığı.....	122
Ç- UYUŞMAZLIK KONUSU OLAYI ÇÖZMEK.....	124
1- Özel hukuk yönünden.....	125
2- Ceza hukuku bakımından.....	125

DÖRDÜNCÜ KISIM

YAZIŞMA TEKNİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

RESMİ YAZIŞMA TEKNİĞİ

A- GENEL OLARAK.....	127
B- YASAMA ORGANIN VE ÜYELERİNİN YAPTIĞI VE BU ORGANLA BİREYLERİN YAPTIĞI YAZIŞMALAR.....	127
C- YÜRÜTME ORGANIN VE İDARENİN YAPTIĞI VE BU BİRİMLERLE BİREYLERİN YAZIŞMALARI.....	128

İKİNCİ BÖLÜM

ADLİ YAZIŞMA KURALLARI

1- Cumhuriyet savcılığı ve ceza mahkemelerinin yaptığı ve bireylerin bu mercilerle yaptığı yazışma kuralları.....	129
a- Cumhuriyet savcılığınca yapılan yazışmalar.....	130
aa) Bakanlıklar ve idare birimleriyle yapılan yazışmalar.....	130
bb) Cumhuriyet savcılarının adli görevine ilişkin yaptıkları yazışmalar.....	130
b) Ceza mahkemelerinin yaptığı yazışmalar.....	131
c) Bireylerin bu makamlarla yaptığı yazışmalar.....	131

- 2- Hukuk mahkemelerinin ve bireylerin bu mahkemelerle yaptığı yazışmalar 131
 a) Hukuk mahkemelerince yapılan yazışmalar 131
 b) Bireylerin hukuk mahkemeleri ile yaptıkları yazışmalar 132

BEŞİNCİ KISIM ÇEŞİTLİ MEVZUATA İLİŞKİN EKLER

BİRİNCİ BÖLÜM

- EK-I ANAYASA (İLGİLİ HÜKÜMLER) 133

İKİNCİ BÖLÜM

- EK-II İNSAN HAKLARINI VE ANA HÜRRİYETLERİ KORUMAYA DAİR SÖZLEŞME 143

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

- EK-III TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İÇTÜZÜĞÜ 171

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

- EK-IV RESMÎ YAZIŞMALARDA UYGULANACAK USUL VE ESASLAR HAKKINDA
YÖNETMELİK 226

BEŞİNCİ BÖLÜM

- EK-V BÖLGE ADLİYE VE ADLÎ YARGI İLK DERECE MAHKEMELERİ İLE CUMHURİYET
BAŞSAVCILIKLARI İDARÎ VE YAZI İŞLERİ HİZMETLERİNİN YÜRÜTÜLMESİNE
DAİR YÖNETMELİK..... 260

ALTINCI KISIM DÜZENLEME VE YAZIŞMA ÖRNEKLERİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KANUN VE İDARİ DÜZENLEYİCİ TASARUFLARIN YAPIM VE YAZIMINA İLİŞKİN ÖRNEKLER

- 1- KANUN VE YÖNETMELİK METİNLERİNİN DÜZENLENMESİ 363
 2- KANUN TEKLİFLERİNİN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
VERİLMESİ 364
 3- DEĞİŞİKLİK ÖNERGESİ ÖRNEĞİ 364
 4- KANUN TEKLİFLERİNİN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ KOMİSYONLARINDA
VE GENEL KURULUNDA GÖRÜŞÜLMESİ SIRASINDA VERİLEN DEĞİŞİKLİK
ÖNERGELERİ 365
 5- TBMM SUNULAN KANUN TEKLİFİ İLGİLİ KOMİSYON TARAFINDAN
DEĞİŞTİRİLEREK KABUL EDİLMİŞTİR. GENEL KURULDA İLGİLİ KOMİSYONCA
KABUL EDİLEN METİN ÜZERİNDEN GÖRÜŞME YAPILACAĞINDAN, İLGİLİ
TEKLİF SAHİBİ KOMİSYON METİNDE DEĞİŞİK ÖNERGESİ VERDİĞİ TAKDİRDE
ÖNERGE AŞAĞIDAKİ ÖRNEKDE OLDUĞU GİBİ VERİLİR..... 366

İKİNCİ BÖLÜM
ADLİ YAZIŞMA İLE İLGİLİ ÖRNEKLER

1- FEZLEKE ÖRNEĞİ.....	367
2- GÖREVSİZLİK KARARI ÖRNEĞİ	368
3- KOVUŞTURMAYA YER OLMADIĞINA DAİR KARAR ÖRNEĞİ.....	369
4- İDDİANAME ÖRNEĞİ	370
5- ÖLÜ MUAYENE TUTANAĞI ÖRNEĞİ.....	371
6- MAHKEMEDEN KÜÇÜKLER HAKKINDA TEDBİR KARARI İSTENMESİ	373
7- ŞÜPHELİNİN YÜKSEK GÜVENLİKLİ SAĞLIK KURUMLARINDA KORUMA VE TEDAVİ ALTINA ALINMA İSTEMİ	373
8- HÜVİYETİ TESPİT EDİLMEYEN CESEDİN BELEDİYECE KALDIRILMASI İSTEMİ	374
9- ÖLÜNÜN EŞYALARININ MAHKEMEYE GÖNDERİLMESİ.....	374
10- ÖLÜNÜN MUHAFAZA ALTINA ALINAN EŞYALARININ MAHKEMEYE TESLİMİNE İLİŞKİN YAZI ÖRNEĞİ.....	375
11- NÜFUSA KAYITLI OLMAYAN ŞÜPHELİNİN NÜFUSA KAYIT ETTİRİLMESİ.....	375
12- CUMHURİYET SAVCILIGINCA AÇILAN YAŞ TASHİHİ DAVASI ÖRNEĞİ.....	376
13- ŞÜPHELİNİN İSTİNABE YOLUYLA DİNLENMESİ İÇİN YAZILAN TALİMAT ÖRNEĞİ.....	376
14- ASKER OLAN TANIĞIN DİNLENMESİ İÇİN YAZILAN TALİMAT.....	377
15- TÜRK MEDENİ KANUNUN 12.MADDE HÜKMÜ GEREĞİ KİŞİYİ ERGİN KILINMA KARARININ VERİLMESİNİ İSTEME.....	377
16- TAZMİNAT DAVALARINDA DİLEKÇE ÖRNEĞİ	378
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	379

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- 1- **Prof. Dr. Erdoğan TEZİÇ** Anayasa Hukuk, İstanbul 1991
- 2- **Prof. Dr. Faruk EREM** Türk Ceza Hukuku-1973 Genel Hükümler Cilt-1
- 3- **Prof. Dr. Sabri Şakir ANSAY** Hukuk Bilimine Başlangıç-1958
- 4- **Doç. Dr. Mukbil ÖZYÖRÜK** İdari Hukuku Ders Notları-1972- 1973
- 5- **Avrupa Konseyi Adalet Bakanlar Konferans Takdim Notları**
- 6- **1961 ve 1982 Anayasaları**
- 7- **Türk Mevzuatı'nın Yeniden düzenlenmesi İle İlgili İlkeler ve Öneriler** D. P. T Raporu (Ağustos 1983)
- 8- **Kanunların Ayıklanması Derlenmesi ve Yürürlükte olanların Tespiti Hakkında Ülkemizde Yapılan Çalışmalar** D. PT Raporu (Mart 1983)
- 9- **Prof. Dr. Feyyaz GÖLCÜKLÜ** Avrupa İnsan Hakları. **Prof. Dr. A. Şeref GÖ- ZÜBÜYÜK** Sözleşmesi ve Uygulaması-Ankara, 1994
- 10- A.B.D., Federal Almaya Cumhuriyeti ve Fransa Anayasaları
- 11- **Prof. Dr. Esen N. Bülent** Anayasa Huk. Genel Esasları-Ankara 1970
- 12- **Kanunların hazırlanması görüşülmesi ve yayınlanması konularında yabancı ülkelerden örnek uygulamalar** D. PT Raporu (1983-Ankara)
- 13- **Ord. Prof. Dr. Sulhi DÖNMEZER** ve **Prof. Dr. Sahir ERMAN** Nazari ve tatbiki ceza hukuku-İstanbul 1997
- 14- **Prof. Dr. Yaşar KARAYALÇIN** Hukukta öğretim-Kaynaklar-Metod-Problem Çözme Kitabı Ankara 1986
- 15- **Prof. Dr. Bahri ÖZTÜRK** Ceza Huk. ve Em. Ted. Huk. Kitabı Ankara-1994
- 16- **Prof. Dr. Baki KURU** Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı Ankara-1975 (AÜHF, Y. 354)
- 17- **Prof. Dr. Ernest HIRŞ** Pratik Hukukta Metod. Ankara 1978 3. Baskı işleyen Av. Volf Çemis (AÜHF. Yay. 433)
- 18- **Ali Em-17 Ağustos 2016** Milliyet Gazetesi Düşünenlerin Düşüncesi
- 19- **Ali Em-20 Ağustos 2018** Milliyet Gazetesi Düşünenlerin Düşüncesi